

NOTĂ DE FUNDAMENTARE
la proiectul Legii privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din
sectorul public

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Autorul proiectului este Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Proiectul a fost elaborat la inițiativa Ministerului în vederea transpunerii Directivei (UE) 2019/1024 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public (reformare).
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
În anul 2019, Uniunea Europeană a adoptat Directiva (UE) 2019/1024 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public care prevede noi măsuri pentru asigurarea unei (re)utilizări pe scară largă a informațiilor din sectorul public și mai puține bariere în acest proces. Directiva (UE) 2019/1024 reprezintă o actualizare semnificativă a cadrului legal european în acest domeniu, înlocuind și abrogând Directiva 2003/98/CE privind reutilizarea informațiilor din sectorul public. Această nouă directivă extinde sfera de aplicare, incluzând explicit conceptul de „date deschise” și introducând noțiuni noi precum „seturi de date cu valoare ridicată”, „date dinamice” și „date de cercetare”. Directiva pune accent pe accesibilitatea și prelucrabilitatea automată a datelor, promovând utilizarea formatelor deschise și a API-urilor. Un aspect cheie este obligația de a pune la dispoziție gratuit seturile de date cu valoare ridicată și de a asigura accesul imediat la datele dinamice și în timp real. De asemenea, directiva nouă include datele de cercetare finanțate de sectorul public în sfera sa de aplicare și limitează durata acordurilor de exclusivitate. Aceste măsuri vizează stimularea inovației digitale, reducerea barierelor în utilizarea informațiilor publice și promovarea unei economii bazate pe date în Uniunea Europeană. În Republica Moldova, reutilizarea datelor din sectorul public este reglementată prin Legea nr. 305/2012 cu privire la reutilizarea informațiilor din sectorul public, elaborată ca urmare a transpunerii precedentei Directive 2003/98/CE. Cu toate acestea, evoluțiile legislative la nivelul Uniunii Europene, reprezentate de Directiva (UE) 2019/1024, impun o revizuire a cadrului legislativ național pentru a alinia aceste norme la noile cerințe europene. Directiva (UE) 2019/1024 reprezintă un pas important în facilitarea accesului și utilizării informațiilor publice în Uniunea Europeană. Ca stat candidat la aderarea la UE, Republica Moldova are obligația de a transpune această directivă în legislația sa națională, adaptând-o la contextul local. Actualizarea cadrului legal în Republica Moldova este o necesitate urgentă în contextul evoluțiilor tehnologice și a cerințelor crescânde pentru transparență și inovație bazată pe

date. Deși s-au făcut progrese prin adoptarea noii Legi nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public, care include prevederi despre publicarea proactivă a informațiilor și utilizarea formatelor deschise, este nevoie de eforturi suplimentare pentru alinierea completă la standardele UE.

Analiza comparativă între Legea nr. 305/2012 și Directiva (UE) 2019/1024 relevă necesitatea unei revizuii substanțiale a cadrului legislativ național. Deși Legea nr. 305/2012 stabilește principiile fundamentale pentru reutilizarea informațiilor publice, aceasta nu acoperă integral conceptele și cerințele introduse de noua directivă europeană. Principalele decalaje identificate sunt:

- Domeniul de aplicare: Legea nr. 305/2012 se aplică doar documentelor deținute de autoritățile publice centrale și locale, în timp ce Directiva (UE) 2019/1024 extinde aplicabilitatea la documentele deținute de întreprinderile publice și organizațiile de cercetare.

- Acces la date dinamice: Legea nr. 305/2012 nu conține prevederi specifice pentru datele dinamice și în timp real, în timp ce Directiva (UE) 2019/1024 impune accesul imediat la astfel de date prin API-uri.

- Seturi de date cu valoare ridicată: Conceptul de „seturi de date cu valoare ridicată” lipsește din Legea nr. 305/2012, în timp ce Directiva (UE) 2019/1024 introduce această noțiune și cere disponibilitatea gratuită a acestor seturi de date.

- Taxe aplicate: Legea nr. 305/2012 permite perceperea unor taxe pentru reutilizarea datelor fără a limita strict aceste taxe, în timp ce Directiva (UE) 2019/1024 promovează principiul gratuității și limitează taxele la costurile marginale de reproducere și distribuție.

- Date de cercetare: Legea nr. 305/2012 nu include prevederi specifice pentru datele de cercetare, în timp ce Directiva (UE) 2019/1024 include datele de cercetare finanțate de sectorul public în sfera sa de aplicare.

- Formate de date și interoperabilitate: Legea nr. 305/2012 reglementează conceptul de formate disponibile, dar nu în detaliu, în timp ce Directiva (UE) 2019/1024 pune un accent puternic pe formate deschise, prelucrabile automat și accesibile prin API-uri.

Procesul de aliniere la Directiva (UE) 2019/1024 va necesita o revizuire comprehensivă a Legii nr. 305/2012, precum și a altor acte normative conexe. Acest proces ar trebui să se concentreze pe extinderea sferei de aplicare, introducerea de noi concepte și obligații, și asigurarea unor mecanisme eficiente pentru implementare și monitorizare.

Prin urmare, având în vedere aspectele constatate, transpunerea Directivei (UE) 2019/1024 în legislația Republicii Moldova necesită o abordare cuprinzătoare și modernă, care să depășească simpla revizuire a Legii nr. 305/2012. În acest context, se impune elaborarea și adoptarea unei noi Legi privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public. Această nouă lege ar asigura o aliniere completă cu normele UE și ar aborda eficient decalajele identificate între cadrul legislativ actual și cerințele directivei.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul de lege propus reglementează aspectele legate de datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public, având ca scop principal promovarea transparenței, inovării și utilizării eficiente a acestor resurse.

Se stabilește obligația deținătorilor de informații de a publica datele într-un format deschis și accesibil, încurajând totodată reutilizarea acestora pentru dezvoltarea de produse și servicii inovatoare. Proiectul urmărește să faciliteze accesul egal la informațiile publice, să contribuie la creșterea competitivității economice și să stimuleze cercetarea și dezvoltarea în diverse domenii.

Un alt obiectiv este să asigure o mai mare transparență în activitatea sectorului, permițând cetățenilor să beneficieze de informații relevante într-o formă ușor de utilizat. Acesta propune, de asemenea, măsuri pentru protecția datelor cu caracter personal, asigurând un echilibru între deschiderea datelor și respectarea drepturilor individuale.

Proiectul introduce, de asemenea, un cadru clar pentru stabilirea tarifelor asociate reutilizării datelor, promovând totodată accesul gratuit sau la costuri minime în situații justificate.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiunile alternative nu au fost analizate deoarece Republica Moldova în procesul de integrare urmează să transpună Directivei (UE) 2019/1024 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public (reformare).

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Transformare digitală: Legea ar accelera procesul de digitalizare în sectorul public, obligând instituțiile să-și modernizeze sistemele de gestionare a datelor și să adopte practici de lucru mai eficiente.

Creșterea eficienței: Prin standardizarea și automatizarea proceselor de colectare și publicare a datelor, se pot reduce costurile administrative și timpul necesar pentru gestionarea cererilor de informații.

Presiune pentru îmbunătățirea calității datelor: Cerința de a publica date în formate deschise și standardizate ar putea determina instituțiile să-și îmbunătățească practicile de colectare și gestionare a datelor.

Potențial de inovare: Accesul la date ar putea stimula inovația internă în sectorul public, permițând dezvoltarea de noi soluții și abordări pentru problemele existente.

Îmbunătățirea procesului decizional: Disponibilitatea datelor ar putea conduce la decizii mai bine informate și bazate pe evidențe în sectorul public.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Adoptarea proiectului de lege nu implică generarea unor cheltuieli suplimentare imediate pentru bugetul de stat. Cu toate acestea, implementarea eficientă a prevederilor legii va necesita anumite ajustări financiare și organizatorice, care vor contribui la asigurarea unei funcționări optime a infrastructurii și a proceselor asociate cu deschiderea și reutilizarea informațiilor publice.

- Suplimentarea personalului și consolidarea capacităților administrative: Implementarea prevederilor legii va necesita suplinirea personalului în cadrul Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării. Personalul respectiv va avea rolul de a coordona procesul de elaborare a politicilor în domeniul datelor deschise, de a monitoriza progresul și de a asigura coordonarea interinstituțională privind implementarea cerințelor legii. Pe lângă suplinirea personalului, va fi necesară alocarea de resurse pentru instruirea angajaților din cadrul Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării și din alte instituții publice implicate în procesul de implementare a legii. De asemenea, va fi necesară dezvoltarea de programe de training pentru a asigura că funcționarii publici au competențele necesare pentru a lucra cu date deschise.

- Dezvoltarea și modernizarea portalului guvernamental unic de date deschise (date.gov.md):

Agenția de Guvernare Electronică (AGE) va efectua o evaluare detaliată a portalului guvernamental unic de date deschise (date.gov.md) pentru a determina necesitățile de dezvoltare și modernizare a acestuia, astfel încât să corespundă noilor cerințe stabilite de lege. Aceasta va implica:

- actualizarea și extinderea funcționalităților portalului, inclusiv integrarea mai avansată cu platforma de interoperabilitate (MConnect);
- asigurarea interoperabilității complete între sistemele informatice ale instituțiilor publice și portal, pentru a permite expunerea automată a datelor deschise;
- menținerea unui catalog actualizat al tuturor seturilor de date disponibile pe portalul guvernamental unic de date deschise (date.gov.md)
- implementarea și menținerea unui mecanism de feedback pe portalul guvernamental unic de date deschise (date.gov.md), care să permită utilizatorilor să raporteze probleme, să solicite clarificări sau să sugereze noi seturi de date pentru publicare.

Costurile asociate dezvoltării și extinderii portalului vor fi estimate de AGE, iar finanțarea acestora va putea proveni din surse bugetare și din fonduri externe, inclusiv proiecte de cooperare internațională sau fonduri europene destinate digitalizării sectorului public.

- Digitalizarea și modernizarea infrastructurii IT la nivelul deținătorilor de informații:

Deținătorii de informații publice vor trebui să evalueze necesitățile proprii pentru digitalizarea și automatizarea proceselor de gestionare a datelor. Aceasta va include:

- evaluarea și planificarea investițiilor IT necesare pentru dezvoltarea și implementarea sistemelor informatice care să permită publicarea automată a datelor pe platforma MConnect și portalul date.gov.md;
- digitalizarea datelor și informațiilor fizice aflate în arhive sau sub formă non-digitală, astfel încât acestea să poată fi incluse în seturile de date deschise.
- asigurarea interoperabilității și securității datelor, inclusiv anonimizarea datelor cu caracter personal și respectarea normelor de protecție a datelor.

Fiecare deținător de informații publice va trebui să includă aceste aspecte în bugetul anual, asigurând finanțarea necesară fie din fonduri proprii, fie din proiecte de finanțare externe sau colaborări interinstituționale.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Stimularea inovației: Accesul la seturi de date cu valoare ridicată ar putea stimula dezvoltarea de noi produse, servicii și modele de afaceri inovatoare, în special în sectoare precum tehnologia, consultanța și analiza datelor.

Oportunități de afaceri: Companiile ar putea valorifica datele deschise pentru a identifica noi oportunități de piață, a-și optimiza operațiunile sau a-și îmbunătăți strategiile de marketing.

Reducerea costurilor: Prin utilizarea datelor deschise, companiile pot reduce costurile de cercetare și dezvoltare, precum și costurile asociate cu colectarea propriilor date.

Creșterea competitivității: Companiile care reușesc să utilizeze eficient datele deschise ar putea obține un avantaj competitiv semnificativ pe piață.

Presiune pentru transparență: Unele persoane juridice de drept privat care activează în sectoarele energiei, apei, transporturilor și serviciilor poștale urmează a fi supuse unor cerințe sporite de transparență în ceea ce privește datele pe care le dețin sau le generează.

4.4. Impactul social

Creșterea transparenței: Facilitând accesul la informațiile publice, legea ar putea îmbunătăți încrederea cetățenilor în sectorul public și ar permite o mai bună monitorizare a activităților acestuia.

Stimularea inovației și dezvoltării economice: Accesul liber la seturi de date cu valoare ridicată ar putea încuraja dezvoltarea de noi servicii și aplicații, stimulând astfel sectorul IT și antreprenoriatul.

Îmbunătățirea serviciilor publice: Utilizarea datelor deschise ar putea conduce la o mai bună înțelegere a nevoilor cetățenilor, permițând optimizarea și personalizarea serviciilor publice. Democratizarea accesului la informație: Orice persoană poate accesa și utiliza aceste date, indiferent de pregătire sau resurse financiare.

Promovarea cercetării și educației: Accesul la date provenite din cercetări finanțate public ar putea accelera progresul științific și îmbunătăți calitatea educației.

Reducerea inegalităților informaționale: Prin oferirea accesului gratuit la informații, legea ar putea contribui la reducerea decalajului informațional dintre diferite grupuri sociale.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Nu au fost identificate.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu au fost identificate.

4.5. Impactul asupra mediului

Nu au fost identificate.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu au fost identificate.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsurile normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Obiectivul Directivei (UE) 2019/1024 este de a impulsiona potențialul socioeconomic

al informațiilor din sectorul public, de exemplu, făcându-le mai ușor disponibile pentru întreprinderile nou-înființate și pentru întreprinderile mici și mijlocii, sporind furnizarea de date dinamice și de seturi de date cu impact economic deosebit de ridicat, precum și promovând concurența și transparența pe piața concurenței.

Prin proiectul de lege se urmărește transpunerea integrală a Directivei (UE) 2019/1024.

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Proiectul Legii privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public transpune Directiva (UE) 2019/1024 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public (reformare).

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În conformitate cu procedurile stabilite pentru transparența în procesul decizional și în vederea elaborării actelor normative, Anunțul pentru inițierea elaborării proiectului de act normativ este plasat pe pagina web oficială a Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării (mded.gov.md), rubrica Transparența/Anunțuri privind consultările publice, precum și pe portalul guvernamental particip.gov.md.

<https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-elaborarii-proiectului-hotararii-guvernului-cu-privire-la-aprobarea-proiectului-de-lege-privind-datele-deschise-si-reutilizarea-informatiilor-din-sectorul-public/13183>

Proiectul va fi supus consultărilor publice și avizărilor/expertizărilor de către entitățile publice de resort, inclusiv cele implicate în implementarea hotărârii, în conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

După definitivarea proiectului în urma procesului de avizare, proiectul de act normativ va fi remis spre expertizare, după cum urmează:

Expertizare:

- Ministerul Justiției;
- Centrul Național Anticorupție.

La fel, proiectul va fi transmis spre consultare și cu reprezentanții mediului de afaceri, mediului academic și cu societatea civilă.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul va fi supus expertizei juridice și respectiv, expertizei anticorupție în conformitate cu cerințele Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.

Rezultatele expertizelor menționate supra vor fi incluse în Sinteza obiecțiilor și propunerilor.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Legea nr.305/2012 cu privire la reutilizarea informațiilor din sectorul public urmează a fi abrogată.

De asemenea, urmează a fi modificate sau abrogate:

- Hotărârea Guvernului nr. 886/2013 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 305 din 26 decembrie 2012 privind reutilizarea informațiilor din sectorul public;
- Hotărârea Guvernului nr. 700/2014 datelor guvernamentale deschise;
- Hotărârea Guvernului nr. 701/2014 cu privire la aprobarea Metodologiei

publicării datelor guvernamentale deschise.

9. Măsuri necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Pentru implementarea prevederilor proiectului de lege privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public, vor fi necesare următoarele măsuri:

Dezvoltarea cadrului normativ secundar:

Elaborarea și aprobarea instrucțiunilor detaliate privind publicarea informațiilor de către Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării.

Aprobarea listei categoriilor tematice ale seturilor de date cu valoare ridicată și a seturilor de date individuale.

Elaborarea normelor tehnice privind formatul și standardele pentru publicarea datelor de cercetare finanțate din fonduri publice.

Revizuirea și actualizarea cadrului legal conex:

Identificarea și modificarea altor acte normative care ar putea fi afectate de noua lege.

Asigurarea coerenței legislative în domeniul managementului informațiilor publice.

Stabilirea mecanismelor de monitorizare și evaluare:

Crearea unui sistem de raportare pentru monitorizarea implementării legii de către instituțiile publice.

Dezvoltarea indicatorilor de performanță pentru evaluarea impactului legii

Adaptarea proceselor interne:

Revizuirea și actualizarea procedurilor interne ale instituțiilor publice pentru colectarea, gestionarea și publicarea datelor.

Implementarea mecanismelor de control al calității datelor.

Secretar de Stat

Cătălina PLINSCHI